

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja l., 10. in 20. vsakega meseca. — Uredništvo in upravnništvo v Trstu (15), Via Udine 35, III. — Hrvatski dopisi naj se pošiljajo na naslov: Vinko Šepič, naučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane Lir 24.— Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 29

V Trstu, dne 10. oktobra 1923.

Leto IV.

Reforme

S pričetkom šolskega leta 1923/4 smo doživeli predokus Gentilejeve reforme osnovne šole: odslovljenje vsega provizoričnega učiteljstva nad 200 učnih moči, in uvedbo italijanskega učnega jezika v I. razred oz. 1. šolsko leto vseh osnovnih šol. Ker ni bil namreč šolski zakon pravočasno gotov, je kraljevi proveditorat skušal olajšati uvedbo zakona z navedenimi naredbami.

Izkazalo pa se je še prehitro, da ima to olajšanje več napak; prvič, ni ustavno, drugič, sploh ni olajšanje. Vsak zakon velja namreč do preklica ter do uvedbe drugega. Kar je vmes, ni zakon in ne velja za nikogar. Odslovljenje ene tretjine učiteljstva vseh slovanskih šol Julijske Krajine je pomenilo ustavitev pouka za šolodolžne otroke vsaj dveh šolskih let, torej skrčenje šolske obveznosti (na deželi) z dejanskih 6 let vsakdanjega pouka na 4 leta. **To ni bil namen niti naučnega ministra samega, ki hoče 5letno obveznost na osnovnih šolah, še manj pa namen generalnega ravnatelja ljudskošolskega pouka, gospoda Lombarda-Radiceja, ki nam je izjavil, da se šolska obveznost pri nas ne bo rušila.**

Najlepše je seveda, da se učiteljstvo odslovi tedaj, ko se ima pouk pričeti. Na večrazrednih šolah so se razredi dali skrčiti, da se je vsaj za silo pričelo poučevati. Na enorazrednici, kjer je nastavljena običajna provizorična učna moč, je odredba kar čez noč odpravila vso osemletno šolsko obveznost, kajti na mesta odslovljenih niso skoro nikjer imenovali drugega učitelja. Višek tehnične priprave je seveda uvedba italijanskega učnega jezika v 1. šolsko leto, brez pravočasnega imenovanja usposobljenega učitelja in povrh še na enorazrednih šolah. Slovanski učitelji nimajo še vsi potrebnega izpita, ker jim je bil dan rok, da ga polože v prihodnjem letu, italijanski kolegi pa večinoma niso usposobljeni iz slovenščine. Če se je kje imenoval vkljub temu italijanski tovariš na

enorazrednico, nastane vprašanje, kako naj poučuje v 1. šols. letu. Navadno imajo enorazrednice poldnevni pouk, torej v nižji skupini prva 3 šols. leta, ki se poučujejo v dveh oddelkih, posredno in neposredno. Kako uvesti v takem slučaju italijanski učni jezik v 1. šolsko leto? Problem, ki ga sam oče Pestalozzi ne bi razvozljal. Šlo bi le, če posebni učitelj poučuje otroke prvega šolskega leta. A za to je spet potreben poseben prostor. Kam ponj na enorazrednici? In končno: v prvem šols. letu je morda 5 učencev in učenk — vseh skupaj! Krasno gospodarstvo, če imajo poseben razred in posebnega učitelja! Tako torej izgleda olajšanje za uvedbo Gentilejeve reforme.

Kakor hitro se je izkazalo, da je pouk na enorazrednici z ital. jezikom le v prvem šols. letu nesmiseln, so ponekod brevi manu uvedli italij. učni jezik kar v vseh treh nižjih šolskih letih: dosledno po logiki pripravljanja poti zakonu. Tako so padali tisti, ki so se vrgli preko obstoječe zakonodaje, iz napake v napako. Umetna zgradba obsežnega šolskega zakona se je z razmajanjem na eni strani začela rušiti na vsej črti, zakaj korak v anarhijo ni težak, če se kdo odgovornosti ne zaveda. Olajšanje za uvedbo Gentilejeve preuredbe je imelo slabe, silno kratkovidne svetovalce, ki jim ni odrekati najboljše volje, ki pa niso imeli posebne sreče s predreformo.

Večfna odslovljenega provizoričnega učiteljstva se spet namešča, ker bi sicer padli nazaj na nivo prvega povojnega leta. Vendar so se o priliki nereda z odslovlitvami in zopetnimi nastavitvami povzročile velike krivice, posebno starejšemu učiteljstvu. Upamo, da bodo šolske oblasti to kmalu popravile.

Proti nepedagoški — da o drugem molčimo — uvedbi italijanskega učnega jezika v 1. šolsko leto osnovnih šol pa odgovarja vsa javnost, primerno premišljenosti nezakonitih odredb in dalekosežnosti njih posledic za vse kulturno in gospodarsko življenje tepenega ljudstva.

Znaki zdravja

(Vtisi s turneje.)

Vedno in vedno mi stopa pred oči naša turneja ali bolje, zborovi pevci(ke), in čim več razmišljam o tej križevi poti, tem boljše volje sem: bridke preskušnje, a polne pestrih slik, in ki niso uklonile moči volje idealnih delavcev,

temveč jih podžgale v plodovitih stremljenjih tako, da se nehote vsiljuje primerjava teh mladih junakov in junakinj z zlobnimi naklepi, v okviru katerih nam ni dovoljeno pošteno življenje. Vsiljuje se primerjava samoniklega življenja z nasilno smrtjo — in vrne se dobra volja. —

Prva pot navadno utruji potnika, vsaka najmanjša ovira ga potlači, da se čuti manjši in

šibkejši kot je v resnici. A naša prva pot? Odkod smo zajemali pogum?

Vse epizodice so zastrte s krepkim vtisom dobro orientiranih, preizkušenih in trdnih osebnosti s polno zavestjo čistega hotenja in krepke volje, ki — računajoč z razmerami — prematrajo vse s pravega vidika in nosijo neomajno zaupanje v same sebe in vero v življenje.

Odkod ta pogum in razpoloženje naših «Kubancev» in «Kubank».

Ne moremo zabiti trenutka, ko je bilo treba demokratičnim potom odločiti za «naprej» ali «nazaj». Ko se je glasilo odločno povelje za vztrajnost, ko smo slišali prepričevalne besede na račun par izjem ali bolj opravičenih protivnikov, dovtype v bok oviram, nas je spreletelo kot živa iskra nove moči, spoznali in doumeli smo zdravje naših čvrstih tovarišev in tovarišic, ki poznajo ravno pot, ki nam jo je hoditi, če tudi je polna ostrega trnja, ki boče v naše meso. «Saj vendar nismo prišli nabirati dehtečih rož in zlatih cekinov, temveč prišli smo po izkušnje, da se izklešemo in preizkušamo naše moči.»

Besede mladega tovariša so zvenele po sobici kot bi jih bil klesal v steno. Naša pot je silila navzgor in smo šli po strmem s trdimi koraki, da je naša pesem v Bolonji odmevala toliko krepkeje in z večjim zanosom. Pokazala je v v najstrožji preskuševalnici, da živimo tudi mi in ne duševno tako majhni kot nas smatrajo, in da je v nas veliko več zdravja kot v onih, ki nam sekajo pot v civilizacijo.

Ker imamo čisto vest in mirno srce, ker vemo,

da so z nami vsi oni, ki vedo ceniti naše čiste namene, vsi oni, ki jim je v resnici za pobratenje duhov in mirno sožitje in smo moralno zadovolšeni, imamo voljo delati dalje, čutimo dolžnost, ki nam naravnost narekuje nadaljevanje in vemo, da bi zgrešili, ako bi se naenkrat oddaljili od vzvišenih namenov. — To tem bolj, ker smo učitelji in bi zgrešili nad mladimi, ki jih je volja delati.

Ponovno lahko trdimo, da je v nas več moči kot si sami predstavljamo: podobni smo v prah zrahljani njivi za semena višjih idealnih resnic.

Ali je kdo med nami, ki morda zasleduje le materialne ali kake druge «višje» namene? Če bi bil kdo, naj se v božjem imenu odstrani, da se zbor očisti «malih» in tako spopolni, da pojde pomlajen skozi nove preskušnje v veliki dan, ki pristojta veliki pesmi, vstali iz zdravja in razširjajoči se po zdravih pevcih, da seže v srca onih, ki niso še okuženi po strupenih troseh sedanje dobe bolne čutnosti in najnižjega ekstremnega epikurejstva. Naša pesem stremi — vzporedno s prirodnim zakonom — za drugim ekstremom, polnim življenja in zdravih čutnosti.

Za to in za nič drugega je naša pesem, zato pa je globoko umevanje pevcev vredno globokega spoštovanja.

Kdor nas bo pravilno ocenil, nam ne bo delal ovire in nam presekaval poti, temveč lajšal nam bo bremena in nas podpiral kot umestno in potrebno zgradbo in kot sintezo najčistejših občutkov čistih duš.

Mi bomo nadaljevali započeto kulturno delo, bogatejši za izkušnjo prve turneje, te žive priče zdravja v mladem zboru.

EMIL ADAMIČ:

Učiteljski pevski zbor v Jul. Krajini

Pevski zbor udruženja slov. učiteljev obstoji v Juljski Benečiji že delj časa. Pod umetniškimi in do skrajnosti požrtvovalnim vodstvom g. Srečka Kumarja, učenca Pembaurja v Lipskem in izbornega pianista, se je združilo okoli 60 pevk in pevcev-učiteljev v prekrasn mešan zbor, ki je z vztrajnimi vajami in krepko energijo dosegel tako umetniško kvaliteto, da se sme brez strahu in s ponosom postaviti ob stran marsikateremu svetovno znanemu pevskemu zboru. Programi, ki jih poje ta pevski zbor, nadkriljujejo po svoji izbranosti in glasbeni naprednosti programe vseh naših slovenskih zborov. Zborovodja g. Srečko Kumar je dokazal v izbori 50 skladb večjo in smelo roko, upoštevajoč po eni strani temeljito glasbeno izobrazbo svojih pevcev in njih redko kje tako dobri glasovni material, po drugi strani edinole umet. stran zasnovanih svojih koncertov. Vse, karkoli spominja na prežiti «Liedertafelstil», je brez pardona vrgel na cesto. Zdi se, kakor da za ta pevski zbor ne eksistira nobenih tehničnih težav. Glasovni material teh pevcev je vzoren. Med basisti je lepo število oktavistov, ki done kot orglje, redko kje najdeš v mešanih zborih takih tenoristov, kakor so tu. Alt je sočen in v vseh legah enoten, sopranu pa manjka morda par izpopolnilnih glasov in pri posamnih pevkah nekoliko samozata-

jevanja. Zbor dosega zbog temperamentnega vodstva take dinamične efekte, da sem se moral čuditi. Ti fortissimi n. pr. so tako silni, da bi jih pripisoval stoglavemu pevskemu zboru, nasprotno pa se odlikujejo pianissimi po izredni svoji nežnosti, naraščanje in padanje glasov spominja na rutiniran orkester, melodične črte so nepretrgane, vokaliziranje, izvzemši nekatere «c», kar najlepše. Seveda bi bilo vse to nemogoče, da nima zbor v dirigentu tako umetniško čuteče edince. G. Kumar je z vso dušo, a tudi z vsako svojo mišico in žilico pri delu. Njegovo diriganje je vročekrvno. Roke groze, prosijo, molijo, pojo. Vsak gib njegovega telesa se predvaja pevcem in se izraža v njihovem predavanju. Morda pa ima to skrajno naporno diriganje tudi svojo senčno stran, ker naravna oslabelelost dirigenta po daljšem izvajanju preide tudi na zbor. Kakor hitro postanejo zborovodjevi gibi medlejši, tudi zbor pade v svoji sili. Te ga pa se seveda pri Kumarju še dolgo ni bati, ker je krepak, zdrav, energičen in silne volje.

Pevski zbor je absolviral po Juljski Benečiji tekoma svojega obstoja že lepo serijo krasno uspešnih koncertov in ni čuda, če je, zavedajoč se svoje umetniške višine in hoteč pokazati slovensko glasbeno kulturo svojim italijanskim sodržavljanom, sklenil v dveh obrokih prirediti po vseh večjih italijanskih mestih koncerte. Pri tem sklepu ga je vodil edini plemeniti namen, seznaniti italijansko inteligenco s slovensko umetno in narodno pesmijo ter jo s tem poučiti, da zavojevani in pridobljeni novi slov. državljanji niso nekulturna masa, temveč uvaževanja

in spoštovanja vredni člani svoje domovine. Lojalni in pošteni, niso imeli absolutno niti najmanjšega namena ošabno izzivati, ker se dobro zavedajo, da je le v iskrenem medsebojnem spoznavanju mogoče miren razvoj njihovega življenja. Istotako so mislili in mislijo še mnogi italijanski inteligenti, v našem slučaju predvsem gospodje, ki so nesebično in z veliko vnemo pevskega zboru pripravljali pot in odstranjali vsa mogoča nasprotstva in težave. Naj omenim n. pr. le g. Marija Nordija, znanega italijanskega publicista in tudi veččega glasbenika, ki me je nekaj tednov pred turnejo posetil v Ljubljani, želeč za italijanski tisk informacij o slov. glasbi, dalje g. kapitana Antona Craizerja pripadajočega sedanji italijanski vladni stranki, ki je z redko vnemo in skrajno nesebičnostjo prevzel posel impresarija ter g. Aribera Smareglia, sina slovečega skladatelja Ant. Smareglia, ki je oskrboval vzpodbujajoče članke za italijanske liste ter z g. Craizerjem posredoval pri najemu dvoran itd. Italijanski listi so pred koncerti prinašali z veliko poštenostjo lepo pisane informativne članke ter po koncertih najlaskavejše ocene.

EPILOG.

Učiteljstvo je napravilo svojo pevsko turnejo bolestno preizkušnjo. Če pa velikih težavah je doseglo, da je moglo nastopiti v dveh mestih. V Trstu so mu

pa odsvetovali, tudi uradno, in v Vidmu celo prepovedali. Ne vemo, če je to — delo za medsebojno spoznavanje, zblizanje in pobratenje. Dejstvo ostane, kričeče dejstvo, da zbor, sestavljen iz državljanov Italije, poleg tega še popolnoma odvisnih, ker v državni službi, ni mogel nastopiti v krajih, kjer nastopajo trgovci mesta Dunaja, onega mesta, ki je toliko krivic, toliko gorja prizadelo italijanskemu narodu, ki ga je stoletja tlačilo in mučilo ter zahtevalo od njega najstrašnejših žrtev v zadnji osvobodilni vojni. To dejstvo, menimo, ne potrebuje nikakega komentarja.

Poleg tega je pa še resnica, da se zbor dunajskih trgovcev, dasi šteje 140 grl, ne more niti od daleč primerjati z Zvezinim zborom po svoji artistični vrednosti. Izvzemši Schuberta, Schuhmanna in dva solospesva iz italijanske klasične glasbe, je bil spored «koncerta» dunajskih trgovcev tak, da ga je tržaška kritika raztrgala, brez velike obzirnosti, med tem ko je priznala popoln uspeh našega binškojnega nastopa pri Sv. Jakobu.

Zakaj torej ovire pevskega zboru učiteljstva, izišlemu iz malega eden in pol milijonskega naroda, ki ni nikdar storil žalega italijanskemu ljudstvu?

Zato ker nima plemenska mržnja nekaterih nikake mere več v presojanju dejanskih razmer dneva in življenja!

Pravopisne in slovnične drobtine

S kakšno črko pišemo za vrstilnimi in ločilnimi števnikmi.

Na meščansko prihajajo učenci iz ljudskih šol, ki mi pišejo: 1. Šolska naloga. In tega nekaterim ne morem po dolgo časa izbiti ne iz glave ne iz pisanke. Učitelji, ki jih tako uče, so se učili: 1. Schulaufgabe. — Kako dokažemo, da je napačno pisanje: 1. Šolska naloga. Napišimo to tako le: Prva Šolska naloga. In nespametnost je takoj vidna. Nemeč piše po svoje prav. Ker moram pisati: Prva šolska naloga, moram pisati tudi: 1. šolska naloga.

Za vrstilnimi števnikmi pišemo z veliko le tedaj, če stoji za temi števnikmi pika tudi kot pravo ločilo, kar spoznamo iz vsebine, na pr. Deset božjih zapovedi je: Prva. Veruj v enega Boga. Druga. Ne imenuj po nemarnem božjega imena. Tretja. Posvečuj praznik, itd. Zato tudi 1. Veruj... 2. Ne imenuj... 3. Posvečuj..., itd.

Prav tako se piše za ločilnimi števnikmi z veliko, če stoji za njimi pika tudi kot pravo ločilo, drugače pa se piše za njimi z malo, na pr. Soglasnike delimo v štiri razrede: prvič v pripornike, drugič zapornike, tretjič nosnike in četrtič jezičnike. — Prvič. Priporniki nastajajo,.... Drugič. Zaporniki nastanejo,.... itd. Zato tudi: Soglasnike delimo v štiri razrede: 1. v pripornike, 2. zapornike, 3. nosnike in 4. jezičnike. — 1. Priporniki nastajajo,.... 2. Zaporniki nastanejo,.... itd.

O pisavi dnevnic (datuma.)

Za pisanje dnevnic se je ukoteninil ta obrazec: V Tolminu, dne 21. septembra 1923.

Ali bi bilo manj razumljivo, če bi opuščali tisti dne in bi pisali: V Tolminu, 21. septembra 1923.

Doslednost bi zahtevala, da bi pisali ali vsa imenovanja: V Tolminu, 21. dne, meseca septembra, 1923. leta (vsak drugi besedni red je napačen) ali pa nobenega imenovanja: V Tolminu, 21. septembra 1923. Imenovanj pa ne bomo pisali, ker ve vsakdo,

da je september neki mesec, 1923. neka letnica in 21. pa dnevnic v ožjem pomenu.

Saj govorimo vendar tako: Kdaj se prične šolsko leto? — 21. septembra (in ne: Dne 21. septembra). Kje se je to zgodilo? — V Trstu. — Kdaj? — 15. septembra (in ne: Dne 15. septembra). Torej: Zgodilo se je v Trstu 15. septembra.

Besedna skupina 21. septembra mi pove določeni dan v imenovanem mesecu in ni treba tega še s kako drugo besedo razlagati.

Po časnikih čitaš nešteto podobne primere. Dne 21. septembra se je sestal ministrski svet; ali obrnjen: Ministrski svet se je sestal dne 21. septembra. To je tako nerodno, kot če bi govorili: V šoli se učimo osnovnega znanja.

Končno je še besedni red napačen. Pravilno bi bilo: 21. dne in ne: dne 21., kot ne govorimo: Zdaj je ura osma, ampak: Zdaj je osma ura. — Zato: V Tolminu, 21. septembra 1923.

O ulomkih ure.

Govorimo pol osme; govorimo pa tudi četrt na osmo, tri četrt na osmo, deset minut na osmo, kar je posneto po nemščini.

Četr je ženskega spola in se po zgledu nit; moški spol smo ji vsilili po nemškem vplivu.

Kakor govorimo pol osme, tako bi morali govoriti četrt osme, tri četrti osme, deset minut osme, petdeset minut osme, kar je edino pravilno.

Osma ura je ves čas med 7. in dovršeno 8. uro, kot je osmo leto, 1923. leto.

Deset minut osme pomeni, da je sedma ura prešla in da smo za deset minut v osmi uri. Ko je četrt osme, je že prešla četrtnina osme ure, ko so tri četrti osme, so prešle tri četrtnine imenovane ure.

Torej: Zdaj je deset minut osme, četrt osme, pol osme, zdaj so tri četrti osme, zdaj je petdeset minut osme.

Kdo je star?

Govori se in piše: Moj sin je pet let star. Ta gospodična je stara 18 let. Ta gospod je 24 leta star. To so sami absurdi, ki so posneti po nemščini. Go-

vorili smo o mladih ljudeh, a trdili smo o njih, da so stari.

Kdaj je človek star? Ženske postanejo stare med 45. in 50. letom, moški pa baje okoli 60. leta. Če govorim o kom, da je 5 let, 18 let, 24 leta star, si moram misliti, da se je postaral pred petimi, osemnajstim, dvajset štirimi leti.

Slovenski se v zgornjih primerih pravilno govori: Moj sin ima pet let; ali: Mojemu sinu je pet let; ali: Moj sin je petleten.

Prav tako je napačno vprašanje: Koliko let ste stari? Prav: Koliko let imate?; ali: Koliko let Vam je?; tudi: Kolikoletni ste?

Včasih sem slišal vprašanje: Prosim, Vaša starost? Če že nočem rabiti vprašanj v prejšnjem odstavku, ki so lepša, lahko vprašam pravilno: Prosim, Vaša leta?; ali: Prosim, število Vaših let?, kar pa je precej nerodno.

Napačno: Poročil sem se v starosti 29. let. Prav: Poročil sem se, ko sem imel 29 let; ali: Poročil sem se dvajsetdevetleten.

Napačno: V starosti devetih let je že zlagal pesmi. Prav: V svojem devetem letu je že zlagal pesmi. Devetleten je že zlagal pesmi. Prav: V svojem devetem letu je že zlagal pesmi. Devetleten je že zlagal pesmi. Ko je imel devet let, je že zlagal pesmi.

Javno šolstvo v Rusiji

Fridtjof Nansen.

Znani švedski filantrop Nansen je nedavno objavil v velikih evropskih listih o sedanjem ruskem šolstvu, naslednji članek, ki ga posnemljemo v informacijo.

***

Dasiravno so velika vseučilišča pred vojno predstavljala važna kulturna središča, vendar je treba priznati, da je bilo duševno življenje pod carizmom prav neznanost. Medtem ko so se ljudske množice pogrezale v globoko nevednost, sta se aristokracija in premožno meščanstvo v stiku z inozemstvom dokopale do neke kulture, ki je bila na zunaj sijajna, v resnici pa zelo površna.

Rusija je podarila svetu velike može znanosti in genialne pisatelje, da bi se duševno življenje naroda spodobno razvijalo. Le neznanota manjšina je imela dostop k miselnemu svetu, pa še te redke ljudi je preganjala nezaupnost, kakor hitro jih je neodvisni znanstveni naгон dovedel do kritike socialne in verske organizacije dežele. Nevzdržna želja po nauku in svobodi, ki ni našla odduška v deželi, je pognala v inozemstvo tisoče dijakov, ki so hrepeneli po znanosti. Na inozemskih vseučiliščih so delali, izpostavljani večkrat gmotnim težavam in stradanju. Na domačih vseučiliščih so prizanesljivo zatiskali oči napram lenim plemiškim mladeničem, a kmetijski in delavski sinovi niso imeli nikake možnosti, da bi prišli do nauka, tudi če so kazali posebne darove.

Kakor v gospodarski organizaciji je izvršila revolucija tudi na polju vzgoje popolen preobrat. Uvedli so prisilni in brezplačni osnovni pouk. Višji pouk so skušali tako organizirati, da bi bil pristopen vsem mladim ljudem, ki imajo dar za to, pa samo tem. Le duševna darovitost in delo se naj upoštevata. Pod vodstvom Lunačarskega, ljudskega komisarja za javno šolstvo, so ustanovili nekaj osnovnih šol, kjer so se pogostoma eksperimentirale najnovejše učne metode. Osnovne šole so tvorile prvo stopnjo in so bile vsaj v teoriji obligatorične štiri leta. Šestina najboljših učencev, ki so jih izbrali po zaslugah, bi imeli

Poprava pogrškov in važnejših tiskovnih pogrškov v dosedanjih mojih sestavkih.

V 24. številki. Namesto naslova: O rabi števnikov, postavi: O izgovorjavi števnikov. — Pod: 1. Glavni števniki je v besedi prednjiki izostal j; beseda je nastala iz prednji, zato prednjik. — Pod: 2. Vrtilni števniki: Namesto: Do zdaj smo govorili: en in dvajset, dva in trideset, je morda že vsakdo popravil tako: ena in dvajseti, dva in trideseti. — Pod: 5. Delilni številki je v 6. vrsti izpadla beseda ločilni, kjer naj se glasi: se rabijo nalično kot ločilni števniki.

V 26. številki se mora v predzadnji vrsti druga beseda glasiti celoten namesto celoten.

V 27. številki, v sestavku: O rabi števnikar noben, nobeden v 2. vrsti 9. odstavka je izostala za razumevanje najvažnejša beseda niti, kjer naj se glasi: Izmed toliko ljudi nam ni hotel niti eden pomagati. — Končno me je stavec prekrstil v Miletiča.

Ivan Matelič.

1) Kot imamo letnico, imejmo za datum dnevnic. Letnica pove leto dogodka. Dnevnic mi določi dan. Če hočemo določiti dan, moramo navesti leto, mesec in dan. K temu dostavimo tudi kraj, ki je za vsak dogodek zelo važen. Zato naj se datum slovenski imenuje dnevnic.

študirati še nadaljnih pet let v višjih šolah, kjer bi se deloma že specializirali za industrijo, kmetijstvo i. t. d. Nato bi imeli priti na vseučilišče, na katerem je filološki in filozofski pouk skrčen na minimum v dobro praktičnih znanosti, zlasti političnih in socialnih. Kot je znano, je marksizem uradna znanost. Da se omogoči delavcem takojšen vstop na vseučilišče, so priredili vsakemu vseučilišču delavsko fakulteto (rabfalk - rabotničeskij fakultet), katero bi imeli posebej mladeniči v starosti od osemnajst do trideset let. Posebno nadarjene mladeniče so jemali kar naravnost iz tvornic in delavnic ter jih študirali na državne stroške. 25 odstotkov od teh je izbrala komunistična stranka, 75 odstotkov pa so imenovali različni državni organi neglede na politično pripadnost.

Ta ogromni načrt se kajpak ni dal udeležiti. Otvorili so veliko osnovanih šol, toda zaradi pomanjkanja sredstev po večini niso rodile dobrih sadov. Učitelji in učiteljice so prejeli zelo nerodno in z velikimi zamudami svoje prejemke in so vsled neprestanega padanja rubljevskega kurza trpeli precejšnjo izgubo. Kaj zmore še tako požrtvovalen učitelj, če nimajo njegovi učenci svinčnikov, zvezkov, ne tablic in kamenčkov in če so knjige prava redkost?! Vojna, nemiri in suša leta 1921. so naprtli državi milijone sirot in zapuščenih otrok, za katere je morala skrbeti. Samo v deželah lakote jih je bilo okoli 1,300.000. Naj je bila oskrba teh malčkov v sovjetskih sirotišnicah še tako pomanjkljiva, vendar je povzročala osrednjim lokalnim oblastvom silne stroške. Tujezemske pomožne akcije, posebno ameriška organizacija pod vodstvom Hooverja, so zares mnogo pomagale. V resnici pa so osnovne šole tako nazadovale, da jih je danes še manj kakor pa v carskem režimu. Prejelam sem naravnost obupna pisma od ruskih učiteljev, katerih šole so se morale zapreti vsled nezadostnih sredstev. V nekaterih slučajih sem mogel pomagati, in naša pomožna organizacija si prizadeva poslati na Rusko nekaj tako silno potrebnih šolskih predmetov. Zato pa bi treba imeti velika sredstva na razpolago, zakaj to delo je zelo važno za bodočnost Rusije. V soglasju s splošno tendenco nove gospodarske politike, ki vede v decentraliza-

cijo, je sedaj tudi uprava šol poverjena lokalnim oblastvom. To je bilo edino sredstvo, da se je rešilo vsaj nekaj šol. Vendar pa ni moglo niti to preprečiti, da so se mnoge zaprle.

Tudi ruska vseučilišča se nahajajo v jako težkem položaju. Študentje, katere je spočetka država sprejela in vzdrževala, morajo sami skrbeti za svojo oskrbo, izvzemši revne in komuniste. Januarja 1. 1923. je prejela tiste nezadostne živilske odmerke od vlade še-le tretjina od 120.000 študentov, ki jih ima Rusija. Poleg tega so pred kratkim uvedli prav visoko kolegijalnost. Mednarodna organizacija «Evropska študentska pomoč», s katero deluje moja organizacija v Rusiji, je izdatno podpirala ruske di-

jaštvo: na raznih vseučiliščih je ustanovila jedilnice, na katerih je obedovalo okoli 30.000 slušateljev. Poleg tega si prizadeva priskrbeti dijakom znanstvene knjige. Kdor se je nahajal v teh obednicah ob času, ko so dijaki sedeli pri mizah ter videl zadovoljno veselost tisočev nadebudnih mladeničev in mladenk, je dobil vtis, da je ni hvaležnejše in važnejše možne akcije, kot je ta. Dejstvo, da je pokazala velika organizacija inozemskega dijaštva, katerega politične in verske ideje so večidel nasprotno sovjetiskim teorijam, tako velikodušno razumevanje velike mednarodne solidarnosti, nas navdaja z upanjem, da bo nastajajoče pokoljenje navdahnjeno s strpnostjo in z željo delati za mir. (Nadaljevanje)

Učitelj in akademska izobrazba

V Pedagoškem Zborniku za 1. 1922. je priobčil tovariš dr. St. Rapčič članek «Učitelj in univerzitetna izobrazba», v katerem navaja vzroke učiteljskih zahtev po univerzitetnem študiju, končno pa poda o vprašanju svojo sodbo. — Glavni vzrok tiči v družabnem redu. Diferenciacija v človeški družbi uveljavlja iz zgodovine do danes razredni boj: proletarijata z buržoazijo. Zaničevan je bil elementarni učitelj v Rimu, spoštovana sta bila gramatik i retorik. Ista razlika se kaže danes med ljudskimi učitelji in profesorji. Osnovnošolski učitelj je bil zapostavljen skozi vso zgodovinsko dobo, ostal je privatni nameščenec, med tem ko so bili profesorji državni nastavljenici in kot taki gmotno ter v javnosti protežirani. — Razlike ne delajo edino srednješolski profesorji sami, že srednješolci zrejo z nekim zaničevanjem na učiteljskičnike. V nadaljnjem izvajanju avtor sicer direktno ne krati učiteljstvu vstopa na vseučilišče, pač pa povdarja, da je zanj v prvi vrsti potrebno enciklopedično znanje. Svoj povdarek podpira s smotrom osnovne šole, katera naj poda otroku poleg spretnosti tudi osnovne pojme raznih ved. Učiteljski zahtevi po visokošolski izobrazbi ugovarja, češ, da so predmeti univerzitetnih predavanj tako obširni, da zahteva vsak izmed njih celega moža. Današnji ustroj univerz je tak, da producira specialiste posameznih ved. Sledeč temu ustroju bi moral absolvirati učiteljski kandidat po vrsti vse panoge filozofske fakultete, ali pa bi se moral uvesti v osnovno šolo fakultativni pouk, ki pa je že iz temeljnih zakonov pedagogike zavrgljiv.

Pisec priporoča učiteljstvu, naj zahteva reformo učiteljske tako, da se študijska doba zviša, da se teoriji priključijo seminarji (viš. ped. šol.), kjer bo dobil kandidat priliko praktičnemu vežbanju.

Gornji članek je izzval med učiteljstvom ostro polemiko. Del učiteljstva je misli tov. Rapeta odobraval, a pri drugih so zadele na odpor.

Lanski kongres U. J. U. v Sarajevu je podal resolucijo, ki zahteva za učitelje visokošolsko izobrazbo. Dosledno temu drži organizacija zahtevo.

Pozneje je nastopila druga faza polemike in sicer: ali naj se ustanovi za izobrazbo učiteljstva pedagoška akademija, ali naj se otvori na univerzi pedagoška fakulteta? Zagovorniki fakultete pravijo, da je pedagoška akademija surogat. Razmerje med univerzo in pedagoško akademijo bi bilo isto kot je sedaj med srednjo šolo in učiteljskim. Oponenti pa slikajo pedagoško fakulteto kot neizvedljivo, ker bi zahtevala poseben profesorski zbor, docenture in ker bi morala vrhu tega skrbeti za znanstvene stroke še vedno filozofska fakulteta. Za rešitev vprašanja sta možni dve poti: ali pedagoški inštitut v tesni zvezi z univerzo, ki bi se polagoma razvil v pedagoško fakulteto, ali pa filozofska fakulteta, na kateri bi se ustanovil poseben pedagoški oddelek.

Poslednji sklepi debate govoré: — Proti filozofski fakulteti so pomisleki načelnega in praktičnega značaja. Gojitve vede radi vede in pripravljanja slušateljev za njih bodoči poklic pač ni lahko spraviti v sklad, zlasti ne na filozofski fakulteti. Ni dvoma, da je treba na bodočih naših obrazovaliških čim ožje zveze znanosti z življenjem. Naša naloga ne more biti, da gojimo znanost s samostojnim raziskovanjem, naša naloga je praktično vzgojna. Duh, ki bi naj vladal v bodoči šoli, mora biti duh znanstvene delovne zajednice, kjer stopa predavanje, snov v ozadje; duh, ki usmerja vse mišljenje v pedagoško smer in trajno vpliva na značaj bodočega vzgojitelja, ki podčrtava kulturo človeka napram kulturi snovi.

Treba nam je svobode, da si zgradimo naše bodoče izobraževališče sami po lastnem zamisleku. Naši bodoči poklicni šoli bodi najširša naloga: poučevanje vseh narodnih življenjskih in kulturno vzgojnih vprašanj.

Najprikladnejši in najlažje izvedljivo bi bil samostojen inštitut, ki bi imel na razpolago obračevalna sredstva univerze. Na šoli bi delovali izven tesnega fakultetnega okvirja vsi profesorji, katere bi ta novi delokrog veselil.

Pot do cilja pa nam je zgrajena tako dolgo, dokler obstojajo za izobrazbo učiteljskega naraščaja posebne šole. Zato bodi naš prvi boj, boj učiteljskim.

C. Drekonja.

IZ ORGANIZACIJE

Vabilo k zborovanju okrajnega učiteljskega društva v Gorici v Trgovskem domu dne 18. t. m. ob 9 in pol predpoldne.

Dnevni red:

1. Predsednikovo poročilo.
2. Naše organizacije in učiteljski sindikat.

3. Definitivna in provizorična nameščenja v našem okraju.

Razni nasveti.

Zivljenjske, stanovske in šolske razmere nas silijo v vedno tesnejšo organizacijo radi samoizobrazbe in samoobrambe. Ne sme biti učitelja izven vrst naše Zveze, ki nas ne okrepi v tovariški slogi in bratski ljubezni v sedanjih resnih dneh. Vsi na zborovanje!

V Gorici, 4. oktobra 1923.

Društveni odbor.

FELJTON

(Konec)

Ruski pesniki in revolucija

Vendar jaz ne spadam k tem, ki smatrajo izzivanje za vsebino futurizma. Isti Šeršenevič izliče že sedaj svojo bol: «Ponoči, ki se vi vsi naveličate meriti srečo na meter, jaz grem vpit na trg: prodaja se absolutno nepotrebno srce. Kdo hoče kupovati bol kar na cente?» In Majakovski se ne skriva pred življenjem, ko reče delavcu: «Sem tudi tvornica, če pa nimam dimnikov, je to zame mogoče še bolj težko!» Realizem, ki zdaj navdušuje mladino, bo tudi prisilil futuriste pregledati svoje zahteve. Poeme Majakovskega, (ne politične, na čast Leninu ali Wilsonu posvečene «150 milijonov») a npr. «Človek» ostanejo vključ ekspressionizmu tudi epičen spomenik boljševiških dni.

Pretirano ekspressionizem je mestnega izvora. Nasproti je tretja struja revolucijskega pesništva — narodna, kmečka. Nadela si je ime «Skiti» po prej omenjeni pesmi Bloka. Imaginisti se ponašajo z obilico tujk. Pesmi N. Kljujeva in S. Jesenina pa so polne lokalnih izrazov, včasih nerazumljivih brez slovarja. Slike, ki jih vporabijo ti pesniki, so pristne ruske. Njih revolucionarnost je prej verska nego politična. Treba je zabeležiti njihovo ljubezen k domovini, katera je tuja mednarodnemu futurizmu. Jesenin poje npr. da se pelje skozi žito: «Bol topla zopet me prevzame, — ko čutim slab, ovsen pihljaj — in apno vseh zvonikov zame — je znak, naj križ napravim zdaj. — O Rus, malinaste ravnine — kjer v reki vtone nebo, — zaljubljeno do bolečine — v jezerno žalost je oko. — Se mrzla žalost ne izmeri. — Zastrt od megle breg tvoj je — in vendar se ne izneveri — ljubezni k tebi mi srce.» Na vsaki vrsti so tukaj stare poljedelske slike: solnce kakor ovsen snop, razum, ki orje ledino kakor vol, Bog Sabaoth, ki posluša ponoči peteline, zavit v pernice zlatih oblakov. Celo tam, kjer slavi Jesenin revolucijo, so izposojene njegove hiperbole iz starih zakladov besnega ruskega sektanstva. V njegovem slogu obljubljuje novi prerok «popiti ves zrak, iztegniti jezik kakor repatico, stisniti v kleščah zob oba ledena tečaja, s kolenom potisniti ekvator in ob joku viharja pre-

lomiti mater zemljo v dve polovici kakor zlato zemljo.» Bogoskrunstvo Skitov je drugačno nego pri infazinistih. Če preklinja Jesenin v poemi «Ironija» Boga in mu hoče «z zobmi strgati brado», se zave, da gre na muko in bo bičan. Če se kreča čez obhajilo, je to njemu v resnici božje telo in ne le kruh. Tudi ta struja preide od uničevanja k vstvarjenju. «Izbrjanyja pesni» Kljujeva, «Harmonika» in «Izpoved barabe» Jesenina so važne kot tragična lirika sodobne ruske vasi. — Če se dotika narodna duša v pesmih skitov boljševištvu, se to zgodi samo deloma, v kolikor deluje sovraštvo k mestu in tuji kulturi. Duša naroda se še ne konča s temi izbruhi besne jeze. Tudi Jesenin se je končno znal vzdigniti od pretirano ljudskega k splošni človeški tragiki: «Ni nam sojeno tebi zapeti, o solnce. V oknu ne uvidimo raja. Tako mlin ne vtegne zleteti z zemlje, četudi maje s perotmi.»

Hotel sem le označiti splošne smernice ruskega revolucijskega pesništva. Ponavljam, da so zapustili veliki dogodki v ruski literaturi stremljenje k jasnosti, enostavnosti, zblizevanju z življenjem. Najboljši od mladih ruskih lirikov znajo zediniti strogo klasično obliko z globoko moderno vsebino. Kako je npr. pretresljiv osebni lirizem Vladislava Hodaseviča, ko se drzno, a zakonito naveže na staro znano siiko. V novem zborniku «Težka lira» se obrne na lady Mackbeth, morilko, katera za stonj umiva roke in se že tristo let bije v postelji kot tič, ne da bi zaspala. Lady ne more pozabiti krvavega vratu. A pesniku že šest let tudi jemlje spanje njegova zaklana domovina.

Važno je človeško čuvstvovanje, ki zedini vse struje. V. Ivanov vpraša, kdaj bosta razumela nasprotnika, da sta le dvojnika na obeh bregovih ene in iste reke. In Marina Cvetajeva napravi preprosto bilanco dolge meščanske vojne: «Bil je rdeč, postal je bel. Smrt ga je pobelila. — Bil je bel, postal je rdeč. Kri ga je pobarvala.» Končam z izrekom Maksa Volosina, ki je znal presoditi revolucijo z vidika celokupne ruske zgodovine, bogati na letih, krvi in smrti. Njegova krasna pesem «Sveta Rusija» izzveni v edino zahtevo: naj ne vrže nihče kamna v Rusijo, katera, uboga in zasmehovana, gori v ognju svojih nebrzdanih strasti!

Dr. E. Preobraženski.

Iz zakonodaje

Generalni ravnatelj za pouk v osnovnih šolah, komendant Lombardo Radice, izvršuje še zadnja dela na petih dekretih, ki jih pripravlja vlada glede šole, šolskih stavb, pouka, javnega in zasebnega ter pomožnih ustanov.

S temi dekreti, ki gredo pred prvi bodoči ministrski svet, bo šolska reforma dovršena vsaj v glavnih obrisih.

Različni ukrepi se pripravljajo in so tudi že gotove urejajoče odredbe, ker se generalni ravnatelj poslužuje kompetence poedinih uradnikov.

Z dekretom glede financiranje pouka se končno izvrše obljube, dane od zakonodajalca s členom 21 zakona iz l. 1921.

Znano je, da po učinku tega zakona, jemajoč za podlago občinske prispevke, izdane v l. 1910 in 1911, bi se ustanovila kričeča razlika šolskih prispevkov.

Po navedenem čl. 21 bi morala vlada predložiti zakonsko predlogo v olajšanje finančnih bremen samoupravnih občin, v zvezi z bremenom odvisnih občin in za izenačenje ustaljenih prispevkov.

Reformni načrti Gentilejevega ministerstva so natančno navdahnjeni teh postulatov. Zakaj naj bi se sorazmerni prispevek določil za avtonomne občine kakor za šole, ki so prešle v pokrajinsko upravo?

Po enotnem postopanju bi dobile občine, ki nimajo več interesa, da bi jim država upravljala šole, možnost, da dobe spet same upravo šol v roke.

Op. uredn.: Posnemamo, kar objavljajo listi. Zadnji odstavek je posebno važen. Občine dobe torej lahko šole spet v svojo upravo. Ta uprava je bila (čitajte De Amicisov «Romanzo d'un maestro») silno žalostna. Ali bo zdaj boljša? Italijanski tovariši je niso nič kaj veseli ter so se vedno borili proti njej.

Umik.

Reforma srednje šole je dobila zadnje dni velik udarec. Preklicala se je odprava pomožnih razredov, ker niso še organizirane zasebne šole, kamor naj bi se vpisali vsi dijaki, ki so odveč v skrčenem številu srednješolskih razredov. Naučni minister je namreč namerjal skrčiti število gojencev, ki so obiskovali državno srednjo šolo, vrigel je pa s tem dijake na cesto, kar je izzvalo odpor in preklic njegovih od-

redb, vsaj dotlej, da se organizirajo zasebne srednje šole.

Tisti, ki so dvigali filozofsko in pedagoško iznajdbo ministra Gentileja v deveta nebesa, so se morali naposled prepričati, da ni uvedba reforme tehnično čisto nič pripravljena. Treba je bilo že izdane odredbe preklicati, s čemer je zadeta vsa reforma v svojem bistvu. Ne ve se, kdaj stopijo spet v veljavo, če bodo sploh uveljavljene v dosedanji obliki. Ves

NAŠI GROBOVI

† Anton Miklavič,

učitelj in posestnik v Kobaridu je hipoma umrl v Kobaridu dne 12. septembra t. l. Zadel ga je srčna kap na običajnem sprehodu. Zvijal si je cigareto in takoj splaval pred večnega sodnika. Lahka smrt vrlega tovariša — vzor poštenjaka! Bil je najskrbnejši oče svoji rodbini, dobričina vsakemu domačinu, skromen in vzgleden učitelj, ki ni nikdar silil v svetski vrtinec. Živel je svoji družini, tovarišem in soli.

Kar mu je zginil na galiških planjavah ukaželjen sin-učitelj Albin, je še bolj vzljubil svoje ostale otroke, katere je vzgojil sam, kajti ljubljena soproga jih je zapustila takoj po rojstvu svojega Tončka, ki je danes vrl učitelj v Borovnici pri Ljubljani. Hči Olga je vzgledna tovarišica v Bovcu, a Zofka je učiteljica, omožena na Gorenjskem. Njegova ljubljena Marica je posestnica v Kobaridu. Vsi plakajo za tako hitro ugrabljenim vzor-očetom.

Sijajen pogreb je pričal o priljubljenosti blagopokojnikov. Nbroj nagrobnih vencev so nosili kobarški možje svojemu učitelju, spremljale so jih domače gospodinje, a sodba vseh se je glasila: «Ptiču ni zblodil vode v svojem 42 letnem učiteljevanju!» Krsto je spremljevalo več učiteljev, kobarških sinov in pobratimov nepozabnega tovariša, a bolestne solze njegovih ljubečih otrok so izzvale solze vsemu sprevedu in s cvetjem, s solznim cvetjem je bil pokopan naš nepozabni Anton Miklavič. Uživaj zaslužen pokojnino onkraj groba! Svoje vzgledno življenje si ostavil svojim otrokom v tolažbo!

ŠOLSKE VESTI

JUGOSLOVENSKE UNIVERZE.

Jugoslavija ima tri univerze: v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani, poleg tega pravno fakulteto v Subotici in filozofsko v Skoplju. Belgrajska univerza ima naslednje fakultete: pravno, filozofsko, tehniško, medicinsko, agronomsko in pravoslavno teološko.

Vseh slušateljev je bilo v preteklem letu 5137. Najpopolnejša je zagrebška univerza, ki ima poleg gornjih fakultet še farmacijo, šumarsko, veterinarsko, visoko šolo za trgovino in akademijo. V preteklem letu je imela 3907 slušateljev, izmed teh visoka ped. šola 86.

Tržaška «Glasbena Matica» je ugotovila na letošnjem običnem zboru precejšen primanjkljaj v mino-lem šolskem letu. Da tega krije in prepereči, da bi se ne ponovila v nadaljnjem ta pasivna postavka, ki bi ogrožala delovanje enega najvažnejših naših kulturnih zavodov, je določil odbor, razen drugih tozad-vednih ukrepov, iz svoje srede poseben propaganden odsek, ki naj v prvi vrsti pritegne čim večje število članov po vsej Krajini. Da bo možno izterjevanje članarine, so potrebni v vsakem kraju poverjeniki, ki bodo pripravljene izterjati mesečno članarino in jo tromesečno vpošiljati zavodu.

potek te zadeve pa lahko smatramo za poraz, ki bi v drugačnih razmerah strmoglavil tudi naučnega ministra samega.

Rádovedni smo zelo, kakšno usodo bo imel načrt ljudskošolske reforme, ki razburja duhove na severu radi skrčenja šolske obveznosti, na jugu pa radi razširjenja. Znano je dejstvo, da so siciljanski latifondisti že l. 1894 v Palermu zahtevali, naj se osnovna šola sploh odpravi, pa se zdaj še izboljšuje!

V imenu propagandnega odseka Gl. M. se obračam do tovarišev, da se rade volje priglasijo za ta posel in sem prepričan, da ne bo potrebno v nobenem kraju iskati poverjenika izven naših vrst. Mi, ki smo z zborom započeli delo, moramo pomoči, da uspe zavod, ki nam ustvarja korelat zboru: orkester. Prijave je poslati čimprej na naslov M. Logar Opčine pri Trstu.

Za propagandni odsek Gl. M.

Mirko Logar.

Plačilna tabela

rudniškega učiteljstva v Idriji po določilih Berenini-Torre

Razred	Službena doba	Osnovna plača		Skupno	
		L	c	L	c
I	Od dneva nastopa službe do zrelostne izkušnje	3100	—	5280	—
II	Od zrelostne izkušnje do 4. let	3600	—	5780	—
III	Od 4.— 8. let	4000	—	6180	—
IV	„ 8. 12. „	4400	—	6580	—
V	„ 12.— 16. „	4700	—	6880	—
VI	„ 16.— 20. „	5000	—	7180	—
VII	„ 20.— 24. „	5300	—	7480	—
VIII	„ 24. naprej	5600	—	7780	—

Draginjska doklada znaša za samske še 1980 L, bivališka odškodnina pa 200 L letno.

Poročena učna moč prejme draginj. doklade 2400 L letno in za vsacega družinskega člana 310 L letno.

Davek „ricchezza mobile“ se odteguje učiteljstvu sledeče
od temeljne plače 16.4508925 %
od doklad 10.3225 %.

PREDSIEDNIKE ZVEZINIH DRUŠTEV

pozivamo, naj nam stavijo predloge za sanacijo pevskega zbora, ki je že v teku, ter naj obenem poverijo zmožnim in delavnim tovarišem ali tovarišicam nabiranje mecenatov med učiteljstvom, ki bi plačali v enem letu a 10—20 L. v mesečnih obrokih.
Odbor Zvezinega zbora.

IZ UPRAVE «NOV. RODA»

Ker se niso nekateri poverjeniki niti odzvali na ponovne opominne uprave, smo bili primorani izročiti nekaj dolgov v izterjanje odvetniku. Prepustimo vso odgovornost indolentnim.

Errata corrige. V 9. in 10. številki «Novega roda» čitaj na str. 136 vrsta 3: Preko bojišča je pripodil tuj konjik itd. Pogrešek se je vrnil po drugi korekturi in gre na račun tiskarne. Uredništvo.

Nekoliko statistike „Novega roda“

Tolminsko

Ime šole	Število otrok	Naročnikov		V %	
		lani	letos	lani	letos
Borjana	81	1	—	—	—
Bovec	143	13	22	6.5	15.4
Breginj	142	1	—	—	—
Bukovo	56	7	—	12.5	—
Cerkno	205	21	21	9.6	10.2
Čadrg-Laz	27	—	—	—	—
Čezsoča	32	—	—	—	—
Drežnica	78	4	—	4.4	—
Gorje	159	1	—	—	—
Grahovo	56	1	—	—	—
Hudajužna	115	11	10	8.8	8.7
Idrija ob Bači	76	4	5	4.4	6.6
Idersko	75	5	5	6.2	6.6
Jagršče-Krn	108	14	—	11	—
Kal	26	—	—	—	—
Kamno-Volarje	30	60	1	1	—
Kobarid	63	5	—	7.5	—
Kred	47	26	14	10	12
Lazec-Straža	116	9	3	8.2	3.4
Lepena	92	—	—	—	—
Livek	76	—	—	—	—
Lubin	38	1	—	—	—
Log	63	1	1	—	—
Logje	62	1	5	—	8
Lom	76	2	—	2.5	—
Sv. Lucija	72	11	—	9.9	—
Nem. Rut	70	9	—	15	—
Novaki	202	34	37	9.9	18.3
Orehek	82	1	—	—	—
Pečine-Ponikve	85	15	4	19	4.7
Planina	60	1	—	—	—
Podbela	67	5	—	8.3	—
Podbrdo	94	—	—	—	—
Podmelec	76	1	—	—	—
Tribuša-Slap	58	11	—	9.9	—
Ravne-Jevšček	195	11	13	5	6.7
Polubinj	184	26	6	10	3.2
Ravne (Kobarid)	75	4	—	3.3	—
Robedišče	45	—	—	—	—
Ruti	20	5	—	9.9	—
Sedlo	26	—	—	—	—
Slap ob Idriji	82	2	2	1.8	2.2
Smast	59	1	—	—	—
Soča	47	3	—	6	—
Serpenica	28	1	—	—	—
Staroselo	112	1	15	—	13.3
Strmec	61	6	5	8	9.8
Stržišče	88	8	3	7	3.3
Sušid	89	2	6	2	6.6
Šebrelje	59	1	1	—	—
Temelina-Loje	50	13	3	9.9	6
Tolmin	32	6	8	19	25
Trenta	93	1	—	—	—
Trnovo	27	3	—	9	—
Št. Viška Gora	50	2	2	4	4
Volče	74	12	—	15	—
Vrsno-Krn	223	43	46	19.7	20.6
Žaga	60	1	—	—	—
Zakojca	55	5	4	9.8	7.2
Zakriž	120	3	3	2.3	2.5
Zalaz	181	1	—	—	—
	79	7	—	8	—
	158	3	3	1.2	1.9
	42	7	—	9.9	—
	55	3	2	4.4	2.1
	30	1	2	—	6.6
	5305	398	252	7	4.5

povprečno

O p o m b a. „Novi rod“ beleži na Tolminskem absolutno nazadovanje, število izvodov je padlo od lani do letos s 398 na 252, torej za 146! Šolodolžnih otrok je bilo lani 5670, letos 5300, torej se je znižalo le za 370, med tem, ko je število naročnikov šlo s 7% na 4.5%. Kaj je vzrok? Beda? Zelo dvomimo, ker vidimo, da je le v 20 šolah tolminskega okraja mladinski list razširjen, v 35 šolah pa popolnoma neznan, celo v Volčah na primer, ki ima okrog 180 šolskih otrok! Lani je figuriral v mnogih krajih I izvod, ki ga je plačeval okr. šol svet. Zdaj pa je ta izginil in se toliko bolj vidijo velike vrzeli. Tolminska je os ala zadaj, saj je v goriškem okraju 5.9% otrok naročenih na „N. rod“.

Književnost in umetnost

UČNE KNJIGE.

1. Senekovič: «Fizika in kemija», I. del za I. razred meščanskih šol. Cena L 5.—
2. Senekovič: «Fizika in kemija», II. del za II. razred meščanskih šol. Cena L 6.—
3. Senekovič: «Fizika in kemija», III. del za III. razred meščanskih šol. Cena L 5.50.
4. Macher: «Prirodopis», I. del za I. razred meščanskih šol. Cena L 8.—
5. Macher: «Prirodopis», II. del za II. raz. mešč. šol. Cena L 8.—
6. Macher: «Prirodopis», III. del za III. raz. mešč. šol. Cena L 8.—
7. Bandelj: «Zgodovina Italije», pripuščena kakor pomožna knjiga. Cena L 3.80.

Italijanski jezik.

Redento Giuliani «Vita e Lavoro», lecture per le scuole elementari. Popolna izdaja obsega:

- I. del (Sillabario e compimento) lire 3 st. 60;
- II. del (Letture e sussidiario) lire 4 stot. 20;
- III. del (Letture e sussidiario) lire 5 stot. 20;
- IV. del (Letture) lire 4;
- V. del (Letture) lire 5;
- V. del (Sussidiario) lire 9.

«Letture» obsegajo beletristični oddelek, «Sussidiario» pa pouk v realijah. Za nas bi prišli v pošte v prvi vrsti le I., II. in III. del.

G) Berila za hrvaške ljud. šole.

Od ministrstva je potrjena Prva čitanka (abecednik) in Druga čitanka tovarišev Avgusta Rajčiča in Bafa. Druga čitanka obsega tudi slovnico pismene vežbe ter osnovne pojme za pouk v realijah; krog 180 strani, cena 6 lir.

* * *

Vse gori omenjene učne knjige so izšle v založbi «La Editoriale Libreria» v Trstu Portici di Chiozza štey. 1. La Editoriale Libreria pošilja te knjige povsem franko, t. j. ne zaračuna železniških ali poštnih in drugih stroškov. Šolska vodstva prejmejo pri naročilih 10odstotni popust na skupni vsoti, oziroma dobe na vsakih deset plačanih izvodov po en izvod zastonj. —m—

POVERJENIKOM «NOVEGA RODA».

Zvezin mladinski list prestopa v četrto leto svojega obstanka, ker izide koncem tega meseca I. številka novega letnika. S tem je izhajanje lista urejeno šolskemu letu primerno.

Javljamo vsem poverjenikom, da se bo poslalo na dosedanje naslove število izvodov, ki so bili naročeni ob koncu zaključene letnika. Kjer so spremembe, naj se upravi nemudoma naznanijo.

Končno prosimo, da se vse stori za vzdržanje in razširjenje N. roda.